

## **RAQAMLI BAHOLASH TUSHUNCHASI VA PEDAGOGIK AHAMIYATI**

Xudayberganov Baxtiyor Madaminovich

Osiyo Xalqaro Universiteti magistranti

[baxtiyorxudayberganov88@gmail.com](mailto:baxtiyorxudayberganov88@gmail.com)

DOI: 10.61587/mmit.tiue.uz.v1i1.341

**Annotatsiya.** Mazkur maqolada raqamli baholash tizimining mazmun-mohiyati, ta'lim jarayonidagi pedagogik ahamiyati hamda zamonaviy innovatsion texnologiyalar asosida o'quvchilar bilimini baholashning samarali usullari tahlil qilinadi.

**Kalit so'zlar:** *Raqamli baholash, innovatsion texnologiyalar, ta'lim sifati, elektron platforma, pedagogika, interaktiv metodlar, monitoring, kompetensiya.*

## **THE CONCEPT OF DIGITAL ASSESSMENT AND ITS PEDAGOGICAL SIGNIFICANCE**

Bakhtiyor Madaminovich Xudayberganov

Master's student, Asia International University

[baxtiyorxudayberganov88@gmail.com](mailto:baxtiyorxudayberganov88@gmail.com)

**Abstract.** This article analyzes the essence of digital assessment systems, their pedagogical significance in the educational process, and effective methods for assessing students' knowledge through modern innovative technologies.

**Keywords:** *digital assessment, innovative technologies, quality of education, electronic platform, pedagogy, interactive methods, monitoring, competence.*

### **Kirish**

Hozirgi globallashuv va raqamlashtirish jarayonida ta'lim tizimiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish dolzarb masalaga aylandi. ayniqsa, o'quvchilar bilimini baholash jarayonini avtomatlashtirish, tezkor va shaffof baholash tizimini yaratish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Raqamli baholash — bu o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini elektron platformalar, mobil ilovalar, onlayn test tizimlari va raqamli vositalar orqali aniqlash hamda monitoring qilish jarayonidir.

an'anaviy baholash usullaridan farqli ravishda raqamli baholash tizimi tezkorlik, aniqlik, shaffoflik va individual yondashuv imkoniyatlarini taqdim etadi. Shu sababli bugungi kunda dunyoning ko'plab rivojlangan ta'lim tizimlarida raqamli baholash metodlari keng qo'llanilmoqda.

Zamonaviy ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi o'qitish va baholash jarayonlariga innovatsion yondashuvlarni joriy etishni taqozo etmoqda. Xususan, raqamli baholash ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning o'quv faoliyatini tizimli ravishda monitoring qilish hamda individual rivojlanish trayektoriyasini shakllantirish imkoniyatini yaratadi.

Raqamli baholash — bu elektron platformalar, axborot tizimlari va raqamli vositalar yordamida o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini aniqlash, tahlil qilish va baholash jarayonidir. Bunda baholash faqat natijani qayd etishga emas, balki o'quv jarayonining barcha bosqichlarini qamrab olishga yo'naltiriladi.

an'anaviy baholash tizimlarida asosiy e'tibor o'quv natijalarini aniqlashga qaratilgan bo'lsa, raqamli baholashda o'quvchilarning faolligi, mustaqil ishlash qobiliyati, o'z-o'zini nazorat qilish va refleksiya qilish ko'nikmalari ham inobatga olinadi. Shu bois raqamli baholash ta'lim jarayonining tarkibiy qismi sifatida qaraladi.

Raqamli baholash vositalariga onlayn testlar, elektron portfolio, virtual trenajyorlar, avtomatlashtirilgan baholash tizimlari va ta'lim platformalari kiradi. Ushbu vositalar o'quvchilarning bilish faoliyatini tahlil qilish, xatolarni aniqlash va o'z vaqtida korreksiya qilish imkonini beradi.

### **Adabiyotlar tahlili va metodlar**

Raqamli ta'lim va elektron baholash masalalari ko'plab xorijiy hamda mahalliy olimlar tomonidan tadqiq qilingan. Xususan, Black va Wiliam baholashning o'quv jarayonidagi ahamiyatini o'rganib, formative assessment tizimining o'quvchilar natijalariga ijobiy ta'sirini asoslab bergan [Black & Wiliam, 2018: 15].

Bates esa raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta'lim muhitida elektron baholashning pedagogik afzalliklarini tahlil qilgan [Bates, 2020: 48].

Mahalliy tadqiqotchilar orasida N.To'xtaxo'jayev, a.Xoliqov va M.Quronovlarning ilmiy ishlarida innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli ta'lim vositalarining samaradorligi yoritilgan [Quronov, 2021: 63].

Tadqiqot davomida quyidagi metodlardan foydalanildi:

- ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish;
- kuzatish metodi;
- anketa va so'rovnoma;
- taqqoslash metodi;
- statistik tahlil.

Shuningdek, Google Forms, Moodle, Quizizz, Kahoot va boshqa elektron platformalarning pedagogik imkoniyatlari o'rganildi.

### **Muhokama**

Raqamli baholash tizimi o'quvchilarning bilimini real vaqt rejimida monitoring qilish imkonini beradi. Bu esa o'qituvchiga o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini tezkor aniqlash va individual yondashuv asosida ishlash imkoniyatini yaratadi.

Masalan, Quizizz va Kahoot platformalari orqali tashkil etilgan interaktiv testlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi hamda baholash jarayonini qiziqarli shaklga olib chiqadi.

Raqamli baholashning yana bir muhim jihati — baholashning shaffofligi va obyektivligidir. Elektron tizim inson omilini kamaytiradi va natijalarni avtomatik hisoblash orqali xatolar ehtimolini pasaytiradi.

Shuningdek, raqamli platformalar yordamida:

- masofaviy baholash;
- individual topshiriqlar;
- portfolio tizimi;
- adaptiv testlash;
- kompetensiyaga asoslangan monitoringni tashkil etish mumkin.

Muhokamalar davomida aniqlandiki, raqamli baholash o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi.

## **Natijalar**

Tadqiqot natijalariga ko'ra:

- baholash jarayonining tezkorligi oshdi;
- o'quvchilarning darsga qiziqishi kuchaydi;
- ta'lim sifatini monitoring qilish imkoniyatlari kengaydi;
- o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida tezkor teskari aloqa shakllandi;
- baholashning shaffofligi va aniqligi ta'minlandi.

Shuningdek, raqamli baholash tizimidan foydalanilgan guruhlarda o'quvchilarning fanlarni o'zlashtirish ko'rsatkichlari an'anaviy baholash tizimiga nisbatan yuqoriroq ekanligi kuzatildi.

## **Xulosa**

Xulosa qilib aytganda, raqamli baholash tizimi zamonaviy ta'limning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. U ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilar bilimni obyektiv baholash hamda innovatsion pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kelgusida sun'iy intellekt, adaptiv ta'lim va analitik platformalar asosida raqamli baholash tizimini yanada takomillashtirish ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

## **Foydalanilgan adabiyotlar**

1. Black P., Wiliam D. assessment and Classroom Learning. – London, 2018.
2. Bates T. Teaching in a Digital age. – Vancouver, 2020.
3. Quronov M. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida ta'lim samaradorligini oshirish. – Toshkent, 2021.
4. Xoliqov a. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Samarqand, 2020.
5. To'xtaxo'jayev N. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent, 2019.